

STORTINGET

Representantforslag 143 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken og Torgeir Knag Fylkesnes

Dokument 8:143 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken og Torgeir Knag Fylkesnes om å utarbeide en klimaplan for helsesektoren

Til Stortinget

Bakgrunn

Klimaendringer er en alvorlig trussel mot folkehelsen, både lokalt og globalt. Utslipp av klimagasser har omfattende negative helsekonsekvenser, men regjeringens klimamelding, Meld. St. 13 (2020–2021) – Klimaplan for 2021–2030, diskuterer i svært liten grad dette. Stortinget må benytte denne anledningen til løfte frem både hvordan klimaendringer påvirker folkehelsen, og tiltak for å redusere klimagassutslipp i helsesektoren.

Helsesektoren står for 4,3 pst. av Norges utslipp (Tabulated national health care emissions for the 43 WIOD countries), men vies ingen oppmerksomhet i klimameldingen. Dersom den globale helsesektoren hadde vært et land, hadde den vært verdens 5. største produsent av klimagassutslipp. Samtidig har helsesektoren et spesielt ansvar for at dens virksomhet ikke er til skade for mennesker og miljø. Derfor burde drift av sykehus og levering av en bærekraftig helsetjeneste vært inkludert i rapporten, med målrettede tiltak for å redusere klimagassutslippene fra denne sektoren. Norge kan hente inspirasjon fra Storbritannia, som har satt seg mål om at helsetjenesten skal være klimanøytral i hele verdikjeden innen 2050.

Helsevesenets direkte utslipp av klimagasser stammer primært fra energi- og pasienttransport, men sektoren står indirekte for store klimagassutslipp knyttet til innkjøp av varer og tjenester. Forbruksbaserte analyser ved Helse Sør-Øst viser at legemidler og forbruksartikler representerer hoveddelen av klimafotavtrykket når man tar hele verdikjeden i betraktning (spesialisthelsetjenestens rapport for samfunnsansvar 2018). Globalt står farmasøytisk produksjon for større klimagassutslipp enn bilindustrien (2018, Carbon footprint of the global pharmaceutical industry and relative impact of its major players). Norsk helsevesen har store muligheter til å forhandle fram innkjøpsavtaler som stiller høye krav til klimafotavtrykk ved produksjon av medikamenter og materiell.

Det trengs nasjonale krav til utslipp fra helsesektoren. Helsesektoren må samarbeide om gode, felles mål for effektivt å redusere klimagassutslipp. Klinikere må involveres i utvikling av mindre karbonintensive behandlingsrutiner, og for å sikre at reduksjon i klimafotavtrykk ikke går ut over kvalitet eller tilgang til helsetjenester.

Det er en del lavhengende frukt som ikke er høstet, med potensial for å redusere sykehusenes utslipp. Bedre avfallssortering (inkludert avfallet fra operasjonsstuer), mer bærekraftig matserving og reduksjon i reisevirksomhet blant de ansatte er enkle tiltak som kan redusere utslippene. Et gledelig tiltak i så måte er kravet om 15 pst. virtuelle konsultasjoner, som i tillegg vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt (Oppdragsdokument 2021, Helse Vest RHF, side 4). I tillegg har sykehusene mye å hente på energieffektivisering. Ved Sunnaas sykehus har de kuttet klimagassutslippene med 51 pst. i perioden 2013–2019 etter omlegging til bioenergi og økt energi-

økonomisering (PPT om Specialisthelsetjenestens rapport for samfunnsansvar, 2019, side 12).

Norge må være et foregangsland i klimasaken og fokusere på helseskader som følge av klimaendringer, samt aktivt arbeide for forebyggende helsetiltak. Klimaendringer og naturkatastrofer har fatale konsekvenser for både psykisk og fysisk helse, og større oppmerksomhet på dette, samt viktigheten av et bærekraftig helsevesen, burde derfor vært gjenspeilet i regjeringens klimamelding.

Tidsskrift for Den norske legeförening skrev i sin utgave 27. oktober 2020:

«Det britiske National Health Service har vedtatt verdens første nasjonale plan for et klimanøytralt helsevesen. Hvem kan ta et lignende forpliktende initiativ i Norge?»

Forslagsstillerne tar ansvaret. Forslagsstillerne vil ha en forpliktende klimaplan for helsesektoren.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen utarbeide en klimaplan for helsesektoren, med mål om en klimanøytral helsesektor, og legge denne fram som sak for Stortinget.
2. Stortinget ber regjeringen utarbeide et klimabudsjett for helsevesenet og rapportere på dette i statsbudsjettet. Klimabudsjettet må inkludere utslipp fra drift, innkjøp, transport og bygg.

10. mars 2021

Nicholas Wilkinson

Lars Haltbrekken

Kari Elisabeth Kaski

Torgeir Knag Fylkesnes